

28.3.2025

Keski-Suomen hyvinvointialue

Valtioneuvoston päätös hyvinvointialueen lainanottovaltuuden muuttamisesta 13.2.2025

Hyvinvointialueen talouden tasapainottamisohjelma

Valtioneuvosto päätti yleisistunnossaan 13.2.2025 hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 15 §:n 3 momentin nojalla Keski-Suomen hyvinvointialueen lainanottovaltuuden muuttamisesta vuodelle 2025.

Päätöksen mukaan hyvinvointialueen tulee toimittaa talouden tasapainottamisohjelma, joka varmistaa hyvinvointialueen lainanhoitokyvyn ja mahdollisuuden järjestää lakisääteiset palvelut. Ohjelman tulee sisältää vuosittaiset rahamääräiset lainanhoitokykyä kuvaavat tavoitteet, joiden toteutumista on mahdollista seurata. Tasapainottamisohjelma tulee toimittaa valtiovarainministeriölle 28.2.2025 mennessä.

Hyvinvointialue toimitti valtiovarainministeriölle 27.2.2025 yksilöidyt talouden sopeuttamistoimet talousarvion 2025 ja taloussuunnitelman 2026–2027 mukaisesti. Lisäksi alue toimitti skenaarion tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta. Tuloslaskelman perusteella taseen kertyneet alijäämät katettaisiin vuoden 2030 loppuun mennessä.

Valtioneuvoston päätöksen mukaan valtiovarainministeriö voi hylätä ohjelman tai edellyttää ohjelman täydentämistä, jos on todennäköistä, että ohjelma ei ole riittävä lainanhoitokyvyn varmistamiseksi. Ilmoitus ohjelman hylkäämisestä tai tarpeesta täydentää ohjelmaa tulee antaa hyvinvointialueelle 14.3.2025 mennessä. Hyvinvointialue voi täydentää ohjelmaa valtiovarainministeriön käsittelyn perusteella 31.3.2025 mennessä.

Valtiovarainministeriö totesi 7.3.2025 hyvinvointialueelle toimittamassaan täydennyspyynnössä, että Keski-Suomen hyvinvointialue oli lähettämässään materiaalissaan listannut konkreettisia sopeuttamistoimia kustannusvaikutuksineen vuodelle 2025 ja vuosille 2026–2027. Vuosien 2026–2027 osalta toimenpiteiden kustannusvaikutukset olivat pienehköjä. Tuloslaskelman mukaan alueen on vuosittaisen talousarvion laadinnassa päätettävä lisätoimenpiteistä vuosille 2026–2030, jotta tavoitteen mukainen tulos saavutetaan. Näiden toimenpiteiden sisällöstä alue ei esittänyt tietoja myöskään taloussuunnitelmassaan.

Valtiovarainministeriö edellytti hyvinvointialuetta täydentämään talouden tasapainottamisohjelman tietoja täsmentämällä vuosien 2026–2029 sopeuttamistoimia sisällöllisesti ml. euromääräiset vaikutusarviot ja kuvaamaan miten hyvinvointialue varmistaa, että päätöksenteko sopeutustoimista etenee. Hyvinvointialueen tuli lisäksi tarkentaa, miten se on huomionnut toimintakulujen perusskenaariossa niin palvelutarpeen nousun kuin yleisen kustannusten kasvun (mm. palkkojen nousu). Hyvinvointialuetta edellytettiin myös arvioimaan vuosien 2025–2029 kustannuskehityksen riskejä ja mahdollisuuksia lisäsopeuttamistoimenpiteiden toteuttamiseen tarpeen vaatiessa. Valtiovarainministeriö pyysi hyvinvointialuetta toimittamaan selvityksen ministeriölle 31.3.2025 mennessä.

Keski-Suomen hyvinvointialue on 26.3.2025 toimittanut valtiovarainministeriölle vastauksen täydennyspyyntöön. Vastauksessaan hyvinvointialue kertoo, että alueen talousarviossa ja -suunnitelmassa vuoden 2025 sopeuttamistoimenpiteet on yksilöity yksityiskohtaisesti, samoin niiden heijastevaikutukset vuosille 2026 ja 2027. Sopeuttamistoimenpiteet on käsitelty yhteistoimintaneuvotteluissa syksyn 2024 aikana ja niistä on päätetty neuvottelujen pohjalta. Suunnitelmavuosien osalta taloussuunnitelmassa on kuvattu talouden tavoitteet, tarvittavat yksityiskohtaiset toimenpiteet on tarkoitus yksilöidä tarkasti kunkin vuoden talousarviossa.

Hyvinvointialue on listannut lisäsopeuttamistoimenpiteitä seuraavasti:

Lisäsopeuttamistoimet koostuvat seuraavista kokonaisuuksista

- Palvelujen järjestämissuunnitelman (palvelustrategian) päivitykset, palvelutason alentaminen ennustettuun rahoituskehykseen ja palveluiden priorisointi (palvelurakenteen keventäminen, palvelujen järjestämisen linjausten ja palvelujen myöntämiskriteereiden uudelleenarviointi, palvelujen vaikuttavuuden arviointi, palvelutuotannon suunnitelma)
- Palveluverkon kehittäminen ja palveluverkkotyön seuraavat vaiheet
- Henkilöstösuunnittelu ja sen perusteella tehtävät henkilöstötoimenpiteet
- Hankintasopimusten uudistaminen, ostojen vähentäminen
- Toimintamallien ja -prosessien uudistaminen, mukaan lukien hallinnon ja tukipalvelujen edelleen tehostaminen
- Digitalisaation ja tekoälyn hyödyntäminen, digitaalisten ratkaisujen nopea käyttöönotto

Toimenpiteiden ennakoituja vaikutuksia on arvioitu toimialoittain vuositasolla. Alueen mukaan tarkemmat päätökset yksilöidyistä sopeuttamistoimenpiteistä valmistellaan ja käsitellään päätöksenteossa osana kunkin vuoden talousarvion laadintaa. Samassa yhteydessä käsitellään sopeuttamistoimet tarvittaessa lainsäädännön edellyttämällä tavalla yhteistoiminnassa.

Alueen mukaan mallinnetuissa talouden kehityskuluissa (vaihtoehdossa 1) palvelutarpeen kasvua ei ole erikseen huomioitu toimintakulujen perusskenaariossa. Tämä lisänee tulevien vuosien sopeutustarvetta, mikäli palvelutarpeen kasvuun ei pystytä vaikuttamaan suunnitelluin toimenpitein, mm. perustason palveluita ja vahvistamalla ja toiminnan painopisteen siirrolla aiempaa kevyempiin palveluihin.

Taloussuunnitelmaa tarkennetaan vuosittain talouden tilannekuvan perusteella. Talouden kehityskuvaa päivitetään huomioiden palvelutarpeessa, kustannuskehityksessä ja valtion rahoituksessa tapahtuvat muutokset. Mikäli talouden kehitys edellyttää edellä kuvattua enemmän talouden sopeuttamistoimia, niiden mahdollisuudet ja keinot arvioidaan osana vuosittaista talousarvion ja taloussuunnitelman laadinnan prosessia.

Valtiovarainministeriö toteaa, että Keski-Suomen hyvinvointialue on toimittanut ministeriölle lainanottovaltuuden muutospäätöksen ehdon mukaisen talouden tasapainottamisohjelman ja muut pyydetyt selvitykset. Toteutuessaan ohjelma varmistaa hyvinvointialueen lainanhoitokyvyn. Hyvinvointialue voi nostaa päätöksen mukaisesti pitkäaikaista lainaa tai tehdä pitkäaikaisia sitoumuksia.

Valtiovarainministeriö korostaa, että lainanhoitokykynsä varmistamiseksi alueen tulee jatkaa taloutensa määrätietoista sopeuttamista ja varautua mahdollisten lisäsopeuttamistoimenpiteiden toteuttamiseen tarpeen vaatiessa.

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että ohjelman mukaan hyvinvointialueen taseeseen kertyneet alijäämät eivät tulisi katetuksi laissa säädetyssä määräajassa.

Hyvinvointialueesta annetun lain 115 §:n mukaan hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Hyvinvointialueesta annetun lain 123 §:n mukaan valtiovarainministeriö voi käynnistää hyvinvointialueen arviointimenettelyn, jos alijäämiä ei ole katettu määräajassa.

Ville-Veikko Ahonen
Osastopäällikkö, ylijohtaja

Antto Korhonen
Finanssineuvos

VN/31910/2024-VM-18

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: